

Педагогічне моделювання

КУПИТИ

Про книгу

У монографії розглядаються теоретико-методологічні питання, пов'язані з педагогічним моделюванням в освітньому просторі як складній (соціальній) системі з нелінійним характером взаємодії між компонентами. Для науковців, магістрантів, а також тих, кого цікавлять концептуальні підходи до проєктування і побудови педагогічних моделей.

Євген Лодатко

ПЕДАГОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Монографія



Богдан
Тернопіль
Навчальна книга–Богдан

УДК 37.012-047.58
Λ 70

Рекомендовано
вченою радою Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
(протокол № 2 від 26 жовтня 2021 р.)

Рецензенти:

Коломієць Алла Миколаївна — доктор педагогічних наук, кандидат фізико-математичних наук, професор, проректор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Лузан Петро Григорович — доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України;

Пригодій Микола Анатолійович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри промислової інженерії та сервісу Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Лодатко Є. О.

Λ 70 Педагогічне моделювання: монографія. Тернопіль:
Навчальна книга — Богдан, 2023. — 206 с.

ISBN 978-966-10-7917-4

У монографії розглядаються теоретико-методологічні питання, пов'язані з педагогічним моделюванням в освітньому просторі як складній (соціальній) системі з нелінійним характером взаємодії між компонентами.

Для науковців, магістрантів, а також тих, кого цікавлять концептуальні підходи до проектування і побудови педагогічних моделей.

УДК 37.012-047.58

ISBN 978-966-10-7917-4

© Лодатко Є. О., 2022

© Навчальна книга — Богдан, виключна
ліцензія на видання, оригінал-макет, 2023

ВСТУП

*Реальний світ організований, як
наша мова.*

Принцип логіки А. Вітгенштайна

В останні роки у педагогічних дослідженнях значного поширення набули *розвідки, пов'язані з моделюванням* різних характеристик та окремих «сторін» навчання й виховання на загальноосвітньому і професійно орієнтованому рівнях у межах національного соціокультурного простору.

«Широке розповсюдження ... моделювання у педагогічних дослідженнях, — на думку Віктора Михеєва, — пояснюється різноманіттям його гносеологічних функцій, що зумовлює вивчення педагогічних явищ і процесів на спеціальному об'єкті — моделі, яка є проміжною ланкою між суб'єктом — педагогом, дослідником — і предметом дослідження, тобто певними властивостями і відношеннями між елементами навчально-виховного процесу», — тут і далі переклад автора (Є. А.) [106, с. 5].

Разом з тим, моделювання у педагогіці, — порівняно з багатьма іншими галузями людського знання, — має особливості, природа яких криється у *складності педагогічних процесів*, зумовлених їх багатоланковою структурою та *неможливістю відтворення в часі педагогічних явищ за попередніх умов*. Педагогічне явище, як суще, є унікальним та неповторним, і саме тому на нього беззастережно поширюється переконання Мартіна Гайдеггера у необхідності розгляду «тут і тепер» цього сущого.

Педагогіка, попри непогану структурованість і змістову наповненість основних категорій (виховання, навчання, освіта, соціалізація, розвиток, формування) та конфігураційних універсалій (концепції, підходи, принципи, цілі, методи, засоби, форми, прийоми), оперує нечіткими, розпливчастими поняттями. Фактично жодне педагогічне поняття не

має вичерпного визначення, вільного від змістової неповноти і смислової неоднозначності, що ускладнює опис педагогічних явищ, бо, як відомо, «диявол криється в деталях».

Складності в описі педагогічних явищ також породжуються локальністю й постійною видозміною педагогічних об'єктів, процесів та умов їхньої реалізації. Це фактично унеможливляє їхню вичерпну характеристику: за будь-яких умов окремі «поняттєві характеристики» («якості», «риси» тощо) залишаються поза увагою як несуттєві або невідомі на даний час, хоча вони можуть відчутно впливати на стан педагогічного об'єкта або його контекстуальне буття.

Для ілюстрації сказаного можна звернутися до визначення в «Українському педагогічному енциклопедичному словнику» такого широко вживаного поняття, як «методи виховання»: *«сукупність найбільш загальних способів вирішення виховних завдань і здійснення виховних взаємодій, способів взаємопов'язаної діяльності вихователів і вихованців, спрямованих на досягнення цілей виховання»* [26, с. 206].

На перший погляд означення цілком прийнятне. Але якщо спробувати з'ясувати, як у контексті наведеного означення слід витлумачувати поняття «виховне завдання» та «виховні взаємодії», то виявиться, що це неможливо, оскільки визначень таких понять у цьому словнику немає.

Зрозуміло, висновок напрошується сам собою: якщо визначення цих понять відсутні, то можна їх витлумачувати в такий спосіб, який буде прийнятним у контексті досліджуваної проблеми. Тому не варто дивуватися, коли хтось інший запропонує цим поняттям «власну» інтерпретацію, яка не буде збігатися з нашими уявленнями про їхню смислову сутність ...

Ще один ракурс проблеми, пов'язаної з дослідженням явищ, понять і процесів у педагогіці, — це наявність критеріїв і засобів (індикаторів), які дозволяли б встановлювати «рівень» досягнення поставлених цілей, вимірювати результати реалізації процесів, визначати якісні оцінки педагогічних феноменів, особистісних здобутків суб'єктів педагогічного процесу тощо.

Зважаючи на сказане, неважко дійти висновку, що за будь-яких умов ми не маємо можливості в усій повноті описати або ж охарактеризувати педагогічне явище (об'єкт чи процес), на що є об'єктивно нездоланні причини. Охарактеризувати його вдається лише на якомусь щаблі наближеності до змістово-функціональних реалій, тобто з певною долею правдоподібності. Тому методологічний потенціал дослідження педагогічного явища (об'єкта або процесу) вбачається у його *формалізації* (схематизації і спрощенні) в такий спосіб, який дозволяв би студіювати вибрані його характеристики, що відіграють роль визначальних у конкретному змістово-діяльнісному контексті й уможливають вивчення соціокультурного чи управлінського впливу на результати діяльності.

При аналізі результатів, отримуваних упродовж педагогічного дослідження, зазвичай намагаються застосовувати кількісні методи оцінювання з використанням тих чи інших засобів статистичного аналізу. В окремих випадках, з урахуванням сутності досліджуваного педагогічного явища, можуть застосовуватися кваліметричні методи, однак це спричиняє суттєве ускладнення підсумкової обробки результатів і, зокрема, виявлення причинно-наслідкових залежностей.

Міркування, викладені вище, дають підставу вважати, що дослідження педагогічних явищ (об'єктів і процесів) відбувається не безпосередньо, а шляхом моделювання та в процесі моделювання, що дозволяє виокремлювати деякі характеристики педагогічного явища і досліджувати їх із застосуванням відомих чи спеціально розроблених методик.

Моделювання у педагогіці має декілька аспектів застосування:

- гносеологічний, у якому модель відіграє роль проміжного об'єкта у процесі пізнання педагогічного явища;

- загальнометодологічний, який дозволяє оцінювати зв'язки і відношення між характеристиками стану різних елементів навчально-виховного процесу на різних рівнях їхнього опису і вивчення;

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію
книги.



КУПИТИ